

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Valintaesitys
Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020
Suomen rakennerahasto-ohjelma

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Hankkeen julkinen nimi Tulevaisuuden taidot - Kainuu ennakoi	
Hakemusnumero 107367	Kokouksen päivämäärä 18.11.2021
Saapumispäivämäärä 18.10.2021	Diaarinumero EURA 2014/12393/09 02 01 01/2021/POPELY
Käsittelijä Päivi Jaakola	Viranomainen Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hakijan virallinen nimi Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus	
Toimintalinja 4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen	
Erityistavoite 9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen	
Tukimuoto ELY-keskuksen itse toteutettava työllisyyden ja osaamisen edistämiseen sekä sosiaaliseen osallisuuteen liittyvä kehittämishanke	
Alkamispäivämäärä 1.12.2021	Päätymispäivämäärä 31.8.2023

Hankkeen sisältö

Kainuu on siirtynyt positiivisen rakennemuutoksen piiriin, sekä liikevaihto että työntekijämäärä ovat lähes tasaisesti kasvaneet v. 2015 alusta alkaen. Koronapandemian vaikutukset eivät Kainuussa olleet yhtä merkittävät kuin muualla Suomessa ja esim. kaivannaisalalla liikevaihto ja henkilöstömäärä ovat nousseet koronasta huolimatta. Työllisyyden kehitys korona-aikana on ollut muuta maata myönteisempi ja TE-toimistossa avoinna olevien työpaikkojen määrä on ennätysmäisen suuri. Kääntöpuolena on, että rekrytointiongelmat ovat olleet maan pahimmat vuodesta 2018 asti ja ovat edelleen kasvussa; työpaikkojen täyttymiseen kuluva aika on koko maan pisimpiä sekä pidentynyt huomattavasti. Usealla alalla onkin pula osaavasta työvoimasta ja Ammattibarometrin mukaan pulaa tekijöistä on yli 50 ammatissa. Tilanteeseen tuo lisähaastetta väestörakenne sillä eläköityminen on merkittävästi suurempaa (n. 500 hlöä/vuosi) kuin nuorten ikäluokkien tulo työmarkkinoille ja Tilastokeskuksen ennusteen mukaan 15-64-vuotiaiden määrä vähenee vuoteen 2040 mennessä yli 20 %.

Samanaikaisesti rakenteellinen työttömyys on suuri, työllisyysaste on alhainen ja kohtaanto-ongelma on pahentunut. Työttömissä on paljon henkilöitä, joiden työllistymistä avoimille työmarkkinoille kokoaikaiseen työhön estää tai hankaloittaa koulutuksen ja osaamisen puutteet. Työttömien koulutustaso on muuta väestöä matalampi ja tammikuun 2021 lopussa työttömistä työnhakijoista 22 %:lla oli pelkkä perusasteen koulutus, valtaosalla (59 %) toisen asteen koulutus ja ainoastaan 16 %:lla korkea-asteen koulutus. Kainuun maakuntasuunnitelman 2035 mukaan osaavan työvoiman saatavuus on kriittinen kysymys Kainuulle.

Tällä hetkellä eri toimijat toteuttavat ennakkointia kukin omasta lähtökohdastaan ja omiin substansseihinsa liittyen. Osalla toimijoista ennakkointi on lakisääteinen tehtävä ja lisäksi sitä toteutetaan jonkin verran osana toimijoiden substanssia. Tietoa kootaan jonkin verran yhteen, mutta kokoaminen ei ole systemaattista eikä tieto välttämättä välity toimijoiden välillä. Toimijoilla on hyvin tietoa nykytilanteesta, mutta 3-5 vuoden päähän tulevaisuuteen tähtäävien

Hankkeen nimi: Tulevaisuuden taidot - Kainuu ennakoi

johtopäätösten tekeminen olemassa olevan tiedon pohjalta on vähäistä. Erityisesti osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointi koetaan haasteelliseksi ja hajanaiseksi. Ennakointitiedosta voi myös jäädä puuttumaan tärkeitä näkökulmia ja joiltakin osin tietoa jää osittain tai kokonaan analysoimatta. Näin ollen se ei hyödytä toimijoita tulevaisuuden suunnittelussa eikä sillä ole vaikutusta päätöksentekoon.

Tavoite

Hankkeen tavoitteena on löytää ratkaisuja Kainuun työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaan ennakointia kehittämällä. Hankkeessa kehitetään ennakkoinnin toimintamalleja siten, että alueen toimijat voivat hyödyntää ennakointitietoa aiempaa paremmin osaamisen kehittämisen suunnittelun tukena ja päätöksenteossa.

Hankkeella on kolme päätavoitetta:

- 1) Osaamis- ja koulutustarpeiden ennakkoinnin vahvistaminen ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen,
- 2) Maakunnallisen ennakkoinnin ja seurannan toimintamallin luominen sekä kärkitoimialojen ennakointi- ja seurantaforumityöskentelyn uudistaminen,
- 3) Ennakkoinnin tuloksista viestiminen.

Pitkän tähtäimen tavoitteena on parantaa osaavan työvoiman saatavuutta Kainuussa ja helpottaa työpaikkojen täyttymistä ja parantaa työllisyysastetta Kainuun maakuntaohjelman ja Marinin hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Hankkeen aikana luodaan toimintamalli, jonka avulla ennakkoinnin toimijat voivat laatia osaamisen kehittämisen tulevaisuuskuva 3-5 vuoden aikajänteellä ja etsiä ratkaisuja kohtaanto-ongelmaan. Samanaikaisesti kehitetään ennakoijien, ennakointiryhmien ja -verkostojen käytännön ennakointityön osaamista.

Toimintamallia kehitetään siten, että yritykset saadaan entistä tiiviimmin mukaan ennakointiin ja ennakointitieto puolestaan hyödyttämään yritysten kehittämistoimintaa. Kehittämistoimia toteutetaan mm. kärkitoimialojen klusteriryhmissä ja muissa vastaavissa toimialaryhmissä ja luodaan toimiva tapa ennakkoinnin kannalta oleellisen tiedon välittämiseksi ennakointitoimijoille.

Ennakkoinnin toimintamallin kehittämisen yhteydessä kehitetään viestintää ja nivotaan viestintä osaksi uusia toimintatapoja ja yhteistyötä. Hanke etsii sopivia, moderneja viestintätapoja ja -kanavia sekä ennakointitoimijoiden väliseen että ulkoiseen viestintään. Ennakointituloksista viestitään systemaattisesti ja tieto on helposti hyödynnettävissä. Viestinnän vastuut selkeytetään.

Tulokset

Hankkeen tuloksena ennakointitoimijoiden yhteistyö kehittyi ja systematisoitui, jolloin siitä tulee tehokkaampaa ja vaikuttavampaa. Ennakointityö tulee näkyvämmäksi ja sen tuloksia viestitään tehokkaammin. Ennakointi ei jää erilliseksi toiminnoksi ja sitä voidaan hyödyntää päätöksenteon tukena. Osaamisen ja yritysten kehittämistoimien suunnittelu pohjautuu entistä monipuolisempaan tietoon. Viestinnässä hyödynnetään ja kehitetään olemassa olevia ennakkoinnin ja seurannan internet-foorumeita.

Pidemmillä aikavälillä työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma lievenee ja siihen löydetään pysyviä ratkaisuja. Tämä helpottaa omalta osaltaan työvoiman saatavuutta. Työvoiman saatavuuden pullonkauloja voidaan ehkäistä ennalta ja yritykset pystyvät kehittämään henkilöstönsä osaamista tarvittavaan suuntaan, kun ennakointitieto tukee päätöksentekoa.

Hankkeen nimi: Tulevaisuuden taidot - Kainuu ennakoi

☒ Hankkeen toiminta kohdistuu yhden maakunnan alueelle	☐ Hankkeen toiminta kohdistuu usean maakunnan alueelle	☐ Hankkeen toiminta on valtakunnallista
Maakunnat Kainuu		
Seutukunnat Kajaanin, Kehys-Kainuun		
Kunnat Hyrynsalmi, Paltamo, Kajaani, Kuhmo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi		

Lisätietoja hakemuksesta

Kohderymänä ennakointia tekevät organisaatiot ja asiantuntijat Kainuussa: Kainuun liitto, Kainuun ELY-keskus, Kainuun TE-toimisto, oppilaitokset (KAO, KAMK, Kajaanin yliopistokeskus), Kainuun Yrittäjät, kunnat, työllisyyden kuntakokeilu, Kainuun sote, Kainuun liiton vetämät klusterityöryhmät sekä yritykset ja työnantajat. 110 osallistujaa, 31 yritystä.

Toimenpiteet:

Tavoite 1. Osaamis- ja koulutustarpeiden ennakkoinnin vahvistaminen ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen.

Olemassa olevien työryhmien kartoittaminen ja eri toimijoiden toteuttaman ennakkoinnin selvittäminen, jonka pohjalta laaditaan kehittämissuunnitelma osaamis- ja koulutustarpeiden ennakkoinnin vahvistamisesta ja yhteistyön kehittämisestä. Tärkeimpien ennakkoinnin kehittämistyön painopisteiden tunnistaminen ja valitseminen hankkeen toiminnan ajaksi. Yhteisen osaamisen kehittämiseen painottuvan tulevaisuuskuvan luominen 3-5 vuoden aikajänteellä Kainuulle.

Osaamisen tulevaisuuskuvan rakentamiseksi kootaan toimijoilta osaamis- ja koulutustarpeisiin liittyvä ennakointitieto, jota analysoidaan ja tehdään johtopäätöksiä yhteistyössä ennakkoinnin asiantuntijoiden, työryhmien ja verkostojen kanssa. Kohtaanto-ongelmaan etsitään yhteistyössä ratkaisuja, jotka voivat konkretisoida esim. uudentyyppisinä yksittäisinä koulutussisältöinä tai laajempina koulutuspolkuina kohti työelämää. Hankkeen tehtävä on toimia tiedon kokoajana ja ennakointiin liittyvien ryhmien toiminnan kehittäjänä ja tarvittaessa aktivoijana. Hankkeessa kehitetään tiedon välittämistä ja toimivia tiedonvälittämissä tapoja toimijoiden välille.

Kainuun Liiton ennakointi- ja seurantaryhmä kokoaa kaikki keskeisimmät ennakointia tekevät tahot yhteen, joten hankkeen kehittämistoimia suunnataan tälle ryhmälle. Tarkoituksena on, että ennakointi- ja seurantaryhmälle kertyy kattavasti ennakointitietoa eri lähteistä, jonka pohjalta ryhmä kykenee tekemään johtopäätöksiä tulevaisuuskuvan laatimiseksi ja viestimään ennakointituloksista. Kainuun Liiton ennakointi- ja seurantaryhmän roolia ennakointitiedon käsittelijänä ja jatkojalostajana vahvistetaan hankkeen tuella. Ryhmän toimintatapojen kehittämisessä keskeistä on johtopäätösten tekeminen eri lähteistä tulevien tietojen pohjalta. Hanke tukee Kainuun ELY-keskuksen ennakointiryhmän työtä vahvistamalla elinkeinot- ja ympäristövästuualueiden synergiaetuja. Erityisenä kehittämisen kohteena on ilmastonmuutoksen ja sen hillinnän vaikutusten huomioiminen lähitulevaisuuden elinkeinotoiminnassa ja sen myötä syntyvien uusien osaamistarpeiden havaitseminen.

Samanaikaisesti kehitetään ennakoijien, ennakointiryhmien ja verkostojen osaamista. Osaamisen kehittäminen keskittyy työryhmien ja verkostojen käytännön ennakointityötä tukevan osaamisen kehittämiseen ja tapahtuu yhtäaikaaisesti toimintamallien kehittämisen kanssa. Osaamisen kehittäminen voi koostua erilaisista, eri ryhmien ja verkostojen tarvitsemista osa-alueista, mutta pääpaino on yhteistyön tavoitteellisuudessa, uusien toimintatapojen juurruttamisessa ja vuorovaikutuksessa. Osaamisen kehittämiseksi hanke voi ostaa eri ryhmille asiantuntijapalvelua. Ostopalvelu voi sisältää esim. fasilitointia, työpajoja, kehittämistehtävien vetämistä, webinaareja ja sparrausta. Osaamisen kehittämisen tavoitteena on saada riittävät valmiudet tavoitteellisen verkostoyhteistyön toteuttamiseen.

Tavoite 2. Maakunnallisen ennakkoinnin ja seurannan toimintamallin luominen ja pilotointi sekä kärkitoimialojen ennakointi- ja seurantafoorumityöskentelyn uudistaminen ja käynnistäminen.

Hankkeen tehtävänä on luoda toimintamalli, jolla yrityksistä tuleva ennakkoinnin kannalta oleellinen tieto välittyy toimialoittaisista tai muista vastaavista ryhmistä tarvittaville ennakointitoimijoille. Hankkeen aikana voidaan tehdä nopeita kokeiluja toimintamallista, mutta tavoitteena on, että hankkeen päättyessä valittu malli toimii ja siihen liittyvät vastuut ovat selkeitä. Olennaista on, että elinkeinoelämän näkemykset saadaan vahvemmin mukaan ennakointiin siten, että yritykset ja työnantajat ovat mukana analysoimassa ja tekemässä johtopäätöksiä työvoiman ja tarvittavan osaamisen tarpeista.

Yrittäjien edustus on tällä hetkellä useissa eri työryhmissä, mutta yhteistyötä on tarpeen tiivistää ja systematisoida, että yritysten näkemykset saadaan laajemmin mukaan ennakointiin ja osaamisen tulevaisuuskuvaan. Toisaalta yritysten tulisi voida hyödyntää ennakointitietoa nykyistä paremmin kehittämistoiminnassaan.

Kainuun kärkitoimialojen matkailu, teknologiateollisuus (metalli ja ict-ala), biotalous ja kestävä kaivannaisala osalta hankkeessa selvitetään jo olemassa olevat ryhmät ja kartoitetaan niiden toimintatapoja. Kärkitoimialoilla toimivien työryhmien työskentelyyn tuodaan mukaan ennakoitinäkökulmaa siten, että ryhmistä saadaan sekä toimialoittaista tietoa nykytilanteesta että näkemyksiä lähitulevaisuuden kehityksestä ja osaamistarpeista alan yrityksissä. Tällä hetkellä toimialakohtaisten ryhmien työskentelystä ei saada riittävästi tietoa eikä kaikilla toimialoilla ole edellä mainitun kaltaisia ryhmiä.

Kehittämistoimenpiteet kohdistuvat jo toimiviin kaivannaisstrategian ohjaus- ja seurantar ryhmään, biotalouden metsäklusteriin ja teknologiateollisuuden ryhmään sekä verkostoina toimiviin Kainuun matkailufoorumiin ja Kainuun kulttuurimatkailuverkostoon. Hankkeessa selvitetään ja arvioidaan tarve muodostaa uusia toimialaryhmiä, mikäli toimialalta ei muutoin ole mahdollisuutta saada osaamistarpeiden ennakointia tukevaa tietoa. Kärkitoimialojen lisäksi sosiaali- ja terveydenhuoltoalan tulisi olla tiiviisti mukana työvoima- ja osaamistarpeiden ennakkoinnissa. Yhteistyötä tehdään tiiviisti myös Kainuun ELY-keskuksen vetämän yrityksen kehittämisen tiimin kanssa, joka kokoaa yhteen kaikki ELY-keskuksen ja TE-toimiston yritysrajoittamattomasti toimivat asiantuntijat.

Tavoite 3. Ennakkoinnin tuloksista viestiminen siten, että tieto on ymmärrettävää ja hyödynnettävissä eri toimijoiden, myös yritysten ja työnantajien, päätöksenteossa. Yhteisen alueellisen ennakointitiedon hyödyntäminen työvoiman saamisessa, yrityskehittämisessä ja työmarkkinoiden kohtaannon parantamisessa.

Ennakkoinnista viestiminen on tällä hetkellä hajanaista ja vähäistä. Ennakkoinnin toimintamallin kehittämisen yhteydessä kehitetään myös viestintää ja nivotaan viestintä osaksi uusia toimintatapoja ja yhteistyötä. Hankkeessa etsitään ja kokeillaan sopivia, moderneja tapoja ja kanavia viestiä työryhmien ja eri ennakointitoimijoiden välillä vaivattomasti ja luontevana osana työskentelyä. Lisäksi kartoitetaan yhteistyökumppanit ja sidosryhmät, joille on erityisen tärkeää viestiä ennakointituloksista.

Ulkoinen viestintä on toinen kehittämiskohde. Ulkoisen viestinnän tavoitteena on viestiä ennakointituloksista ymmärrettävästi ja aiempaa enemmän, systemaattisesti ja modernein tavoin useissa eri kanavissa. Viestinnän kehittämisessä tärkeä näkökulma on tiedon hyödynnettävyys eri tahojen päätöksenteossa ja muussa toiminnassa. Viestinnän vastuista sovitaan hankkeen aikana siten, että ne ovat selkeitä ja jäävät osaksi normaalia toimintaa hankkeen päätyttyä.

Ennakointitiedon viestiminen yrityksille ja työnantajille on tärkeä kehittämiskohde. Yhteistyössä ELY-keskuksen yrityksen kehittämisen tiimin kanssa suunnitellaan yrityksille kampanjoita, joissa yrityksiä tiedotetaan ennakkoinnista ja yrityksiä kannustetaan kehittämään liiketoimintaansa ja henkilöstön osaamista ennakoivasti.

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Kustannukset	Yhteensä €
1 Palkkakustannukset	219 600
2 Ostopalvelut	47 000
3 Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 900
4 Matkakustannukset	6 200
5 Muut kustannukset	1 500
6 Välilliset kustannukset	0
Kustannukset yhteensä	276 200
7 Tulot	0
Nettokustannukset yhteensä	276 200

Rahoitus	Yhteensä €	Osuus nettokustannuksista (%)
1 Haettava ESR- ja valtion rahoitus	276 200	100,00
2 Kuntien rahoitus	0	0,00
3 Muu julkinen rahoitus	0	0,00
4 Yksityinen rahoitus	0	0,00
Rahoitus yhteensä	276 200	100,00

Kustannukset	Yhteensä €
8 Kunnat	0
9 Muu julkinen	0
Yhteensä	0

Rahoitus	Yhteensä €
5 Kuntien rahoitus	0
6 Muu julkinen rahoitus	0
Yhteensä	0

Kustannusarvio yhteensä	276 200
--------------------------------	----------------

Rahoitussuunnitelma yhteensä	276 200
-------------------------------------	----------------

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hankkeella vahvistetaan osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointia Kainuussa ja luodaan toimintamalli, jolla tiivistetään eri toimijoiden yhteistyötä ja ennakointiosaamista. Hankkeella pyritään löytämään ratkaisuja kohtaantongelmaan ja edistämään osaavan työvoiman saatavuutta huomioiden erityisesti maakunnan kärkitoimialat. Hanke edistää erityistavoitteen 9.2 mukaisesti aikuiskoulutuksen ennakointimenetelmien kehittämistä ja pyrkii parantamaan koulutustarjonnan osuvuutta kasvu- ja rakennemuutosalojen tarpeisiin. Hanke tukee Kainuun maakuntaohjelmaa 2018-2021 (1.1 Osaavan työvoiman saannin ja Kainuun vetovoiman vahvistaminen) kehittämällä työmarkkinoihin ja osaamistarpeisiin liittyvää ennakointia.

Rahoittajan esitys

Rahoittajan esitys
☒ Hakemus esitetään hyväksyttäväksi ☐ Hakemus esitetään hylättäväksi

Ratkaisun mahdolliset perustelut ja jatkotoimenpiteet

Käsittelyt:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen EURA-rahoituskokous 20.10.2021.

Kainuun MYR-sihteeristö 18.11.2021.

Erityiset valintaperusteet: 26/40 p.

Alueelliset valintaperusteet: 10/10 p.